YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

10 päivänä huhtikuuta 2003 *

Yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01,

Alessandrini Srl, kotipaikka Treviso (Italia),

Anello, Gino di Anello Luigi & Cie Snc, kotipaikka Brescia (Italia),

Arpigi Spa, kotipaikka Padova (Italia),

Bestfruit Srl, kotipaikka Milano (Italia),

Co-Frutta SpA, kotipaikka Padova,

Co-Frutta Soc.coop.arl, kotipaikka Padova,

Dal Bello SIFE Srl, kotipaikka Padova,

Frigofrutta Srl, kotipaikka Palermo (Italia),

Garletti Snc, kotipaikka Bergamo (Italia) ja

London Fruit Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta),

edustajinaan asianajajat W. Viscardini ja G. Donà, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajina,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään L. Visaggio ja C. Van der Hauwaert, avustajinaan A. Dal Ferro ja G. Braun, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

joissa kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa 26.1.2000 päivätyn komission kirjeen nro 02418 ja määrää tästä toimesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta asiassa T-93/00 sekä kumoaa 8.12.2000 päivätyn komission kirjeen AGR 030905 ja määrää tästä toimesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta asiassa T-46/01,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit P. Lindh ja J. D. Cooke,

kirjaaja: apulaiskirjaaja B. Pastor,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.10.2002 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 404/93

1 Banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä 13 päivänä helmikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 (EYVL L 47, s. 1) IV osaston säännöksillä on 1.7.1993 lähtien korvattu eri kansalliset järjestelmät kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan yhteisellä järjestelmällä. Banaanit jaotellaan asetuksessa "yhteisön banaaneihin", jotka on korjattu yhteisön alueelta, "kolmansien maiden banaaneihin", jotka ovat muista kolmansista valtioista kuin Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioista (AKT) peräisin, "perinteisiin AKT-banaaneihin" ja "muihin kuin perinteisiin AKT-banaaneihin". Perinteisten AKT-banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien määrät vastasivat AKT-valtioiden viemiä banaanimääriä, jotka ensin mainittujen osalta eivät ylittäneet ja viimeksi mainittujen osalta ylittivät kunkin näistä valtioista perinteisesti viemät, asetuksen N:o 404/93 liitteessä vahvistetut määrät.

2 Asetuksen N:o 404/93 17 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan banaanien tuontiin yhteisöön vaaditaan tuontitodistus. Jäsenvaltiot myöntävät kyseisen tuontitodistuksen hakemuksesta jokaiselle asianomaiselle hakijalle riippumatta siitä, mihin tämä on sijoittautunut yhteisössä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta

18 ja 19 artiklan täytäntöönpanemiseksi annettujen erityissäännösten soveltamista.

3 Asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 kohdan alkuperäisessä versiossa säädetään 2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön käyttöönottamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 100 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta. Saman asetuksen 18 artiklan 2 kohdan alkuperäisessä versiossa säädettiin, että kyseisen kiintiön ulkopuolisesta tuonnista oli muiden kuin perinteisten AKT-banaanien osalta perittävä 750 ecua tonnilta ja kolmansien maiden banaanien osalta 850 ecua tonnilta.

4 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 1 kohdassa vahvistettiin tariffikiintiön jakautuminen niin, että 66,5 prosenttia siitä avattiin sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan kolmansien maiden banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (A-luokka), 30 prosenttia sellaisten toimijoiden luokalle, jotka ovat pitäneet kaupan yhteisön banaaneja ja/tai perinteisiä AKT-banaaneja (B-luokka), ja 3,5 prosenttia sellaisten yhteisöön sijoittautuneiden toimijoiden luokalle, jotka ovat alkaneet pitää kaupan vuodesta 1992 alkaen muita kuin yhteisön banaaneja ja/tai muita kuin perinteisiä AKT-banaaneja (C-luokka).

5 Asetuksen N:o 404/93 19 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kukin toimija saa kullekin toimijoiden luokalle [A ja B] erillisten laskutoimitusten mukaisesti tuontitodistukset [sen] keskimääräisen banaanien määrän perusteella, jonka toimija on myynyt [niiden] kolmen viimeisen vuoden aikana, joista on saatavissa tietoja."

Asetus N:o 1442/93

6 Komissio antoi 10 päivänä kesäkuuta 1993 banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä asetuksen (ETY) N:o 1442/93 (EYVL L 142, s. 6; jäljempänä vuoden 1993 järjestelmä). Tämä järjestelmä oli voimassa 31.12.1998 asti.

7 Asetuksen N:o 1442/93 5 artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten oli vahvistettava vuosittain kunkin rekisteröimänsä A- ja B-luokan toimijan sitä vuotta, jolle kiintiö oli avattu, edeltänyttä vuotta edeltäneiden kolmen vuoden aikana kaupan pitämien, saman asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimijan harjoittamien toimintojen luonteen mukaan eriteltyjen määrien keskiarvo. Tätä keskiarvoa kutsuttiin "viitemääräksi".

8 Asetuksen N:o 1442/93, sellaisena kuin se on muutettuna 10.10.1994 annetulla komission asetuksella N:o 2444/94 (EYVL L 261, s. 3), 14 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuontitodistushakemukset on jätettävä kunkin jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille sitä vuosineljännestä, jonka osalta todistuksia annetaan, edeltävän vuosineljänneksen viimeisen kuukauden seitsemän ensimmäisen päivän aikana."

Asetus N:o 1637/98

9 Asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta 20.7.1998 annetulla asetuksella N:o 1637/98 (EYVL L 210, s. 28) tehtiin merkittäviä muutoksia banaanialan

yhteiseen markkinajärjestelyyn. Sillä korvattiin erityisesti asetuksen N:o 404/93 IV osaston 16—20 artikla uusilla säännöksillä.

10 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, 18 artiklan 1 kohdassa säädettiin 2,2 miljoonan tonnin (nettopaino) vuosittaisen tariffikiintiön avaamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta.

11 Saman asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, 18 artiklan 2 kohdassa säädettiin 353 000 tonnin (nettopaino) vuosittaisen lisätariffikiintiön avaamisesta kolmansien maiden banaanien ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonnille. Kolmansien maiden banaanien tuonnista perittiin myös tämän tariffikiintiön rajoissa tullia 75 ecua tonnilta, ja muiden kuin perinteisten AKT-banaanien tuonti tapahtui tullitta.

12 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, 20 artiklan d kohdassa säädetään, että komissiolla on toimivalta antaa 27 artiklassa säädettyä hallintokomiteajärjestelmän noudattaen 18 artiklassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden hallinnointia koskevat yksityiskohtaiset säännöt, joihin sisältyvät varsinkin "kaikki erityiset määräykset, joilla helpotetaan siirtymistä 1 päivästä heinäkuuta 1993 sovellettavasta tuontimenettelystä [asetuksen N:o 404/93 IV] osaston nykyisiin järjestelyihin".

Asetus N:o 2362/98

13 Komissio antoi 28 päivänä lokakuuta 1998 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan järjestelmän osalta asetuksen (EY) N:o 2362/98 (EYVL L 293, s. 32). Asetuksen N:o 2362/98 31 artiklan nojalla asetus N:o 1442/93 kumottiin 1.1.1999 lähtien. Uudet säännökset, jotka liittyvät tuontitodistusten hallinnointiin tariffikiintiöiden yhteydessä, sisältyvät asetuksen N:o 2362/98 I, II ja IV osastoon (jäljempänä vuoden 1999 järjestelmä).

14 On huomattava seuraavat erot vuoden 1993 järjestelmän ja vuoden 1999 järjestelmän välillä:

— vuoden 1999 järjestelmässä ei enää tehdä eroa toimijoiden toteuttamien toimintojen perusteella

— vuoden 1999 järjestelmässä otetaan huomioon tuodut banaanimäärät

— vuoden 1999 järjestelmää sovellettaessa tuontitodistusten hallinnoinnissa ei viitata banaanien alkuperään (AKT-valtiot tai kolmannet valtiot)

— vuoden 1999 järjestelmässä korotettiin tariffikiintiöitä ja uusille toimijoille varattua osuutta.

15 Asetuksen N:o 2362/98 2 artiklassa säädetään erityisesti, että asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tariffikiintiöt ja 16 artiklassa tarkoitetut perinteiset banaanit jaetaan seuraavasti:

— 92 prosenttia 3 artiklassa määritellyille perinteisille toimijoille

— 8 prosenttia 7 artiklassa määritellyille uusille toimijoille.

16 Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 1 kohdassa todetaan, että kukin jäsenvaltiossa rekisteröity perinteinen toimija saa kutakin vuotta varten kaikkien kyseisen asetuksen liitteessä I mainittujen alkuperien osalta yhden viitemäärän, joka vahvistetaan toimijan viitekauden aikana tosiasiallisesti tuomien banaanimäärien perusteella. Asetuksen N:o 2362/98 4 artiklan 2 kohdan mukaan vuonna 1999 tapahtuneessa tuonnissa käytettiin viitekautena vuosia 1994, 1995 ja 1996.

17 Asetuksen N:o 2362/98 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "toimivaltaiset viranomaiset vahvistavat 3, 4 ja 5 artiklan säännösten mukaisesti viimeistään kunkin vuoden 30 päivänä syyskuuta tarpeellisten tarkastus- ja valvontatoimien päätyttyä kullekin perinteiselle toimijalle alustavan kiinteän viitemäärän viitekauden aikana tuotujen liitteessä I mainittua alkuperää olevien banaanien

keskimääräisen määrän perusteella". Viitemäärä vahvistetaan kolmen vuoden keskiarvon mukaan, vaikka toimija ei olisi tuonut banaaneja jonakin viitekauteen kuuluvana ajanjaksona. Asetuksen N:o 2362/98 6 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava joka vuosi komissiolle rekisteröimiensä perinteisten toimijoiden luettelo ja näiden toimijoiden alustavat kokonaisviitemäärät.

18 Tuontitodistusten myöntämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt on annettu asetuksen N:o 2362/98 14—22 artiklassa.

19 Kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "tuontitodistusten antamista varten voidaan kolmeksi ensimmäiseksi vuosineljännekseksi vahvistaa ohjeellinen määrä, joka ilmaistaan yhtenäisenä prosenttimääränä käytettävissä olevista määristä kunkin liitteessä I mainitun alkuperän osalta".

20 Mainitun asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaan "tuontitodistushakemukset on jätettävä kunkin vuosineljänneksen osalta sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa toimija on rekisteröity, sitä vuosineljännestä, jolle todistukset annetaan, edeltävän kuukauden seitsemän ensimmäisen päivän aikana".

21 Tämän asetuksen 17 artiklassa säädetään, että "jos määrät, joille tuontitodistuksia haetaan, ylittävät tuntuvasti vuosineljänneksen ja yhden tai useamman liitteessä I mainitun alkuperän osalta 14 artiklan mukaisesti tarvittaessa vahvistetun ohjeellisen määrän tai ne ylittävät käytettävissä olevat määrät, hakemuksiin sovellettava yhtenäinen vähennysprosenttiluku on vahvistettava".

22 Asetuksen N:o 2362/98 18 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Jos yhtä tai useampaa alkuperää varten vahvistetaan vähennysprosenttiluku 17 artiklan mukaisesti, toimija, joka on jättänyt edellä mainittua alkuperää tai edellä mainittuja alkuperiä koskevan tuontitodistushakemuksen, voi:

a) kieltäytyä käyttämästä todistusta lähettämällä todistusten antamisesta vastaavalle viranomaiselle ilmoituksen vähennysprosenttiluvun vahvistamisesta annetun asetuksen julkaisemista seuraavien kymmenen työpäivän kuluessa; tällöin todistukseen liittyvä vakuus vapautetaan viipymättä; tai

b) jättää yhden tai useamman uuden todistushakemuksen, joka koskee enintään myöntämättä jäänyttä kokonaismäärää, niiden alkuperien osalta, joiden käytettävissä olevat määrät komissio on julkaissut. Hakemus jätetään a alakohdassa mainitun määräajan kuluessa noudattaen kaikkia todistushakemuksen jättämistä koskevia edellytyksiä.

2. Komissio määrittelee viipymättä määrät, joille voidaan myöntää tuontitodistuksia kyseisen alkuperän tai kyseisten alkuperien osalta."

23 Kyseisen asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa täsmennetään erityisesti, että "toimivaltaisten viranomaisten on annettava tuontitodistukset viimeistään kunkin vuosineljänneksen viimeisen kuukauden 23 päivänä seuraavaa vuosineljännestä varten".

24 Mainitun asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Toimijalle, joka voi tapauksesta riippuen olla todistuksen haltija tai siirronsaaja, on pyynnöstä jaettava uudelleen todistuksesta käyttämättä jääneet määrät seuraavalle vuosineljännekselle, mutta kuitenkin sille vuodelle, jona ensimmäinen todistus on annettu. Vakuus menetetään suhteessa käyttämättömiin määriin."

25 Asetuksen N:o 2362/98 V osastoon on kerätty siirtymäsäädöksiä vuodeksi 1999. Asetuksen 28 artiklan 1 kohdan mukaan toimijoiden oli jätettävä vuotta 1999 koskeva rekisteröintihakemuksensa viimeistään 13.11.1998. Hakemusten mukana, ja nimenomaisesti perinteisten toimijoiden hakemusten mukana, oli oltava maininta viitekauden 1994—1996 kunkin vuoden aikana tosiasiallisesti tuotujen banaanien kokonaismäärästä, kaikkien näissä tuontitapahtumissa käytettyjen todistusten ja todistusotteiden numerot sekä viitteet tullien maksamisen osoittavista todistusasiakirjoista.

26 Asetuksen N:o 2362/98 liitteessä I vahvistetaan asetuksen N:o 404/93 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tariffikiintiöiden sekä perinteisesti AKT-maista tuotavien määrien (857 700 tonnia) jakautuminen.

27 Neuvosto antoi 29.1.2001 asetuksen N:o 404/93 muuttamisesta asetuksen N:o 216/2001 (EYVL L 31, s. 2). Asetuksen N:o 404/93 16—20 artiklaa on muutettu asetuksen N:o 216/2001 1 artiklalla.

28 Asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on näin muutettuna, IV osaston soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt on määritelty neuvoston ase-

tuksen (ETY) N:o 404/93 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä banaanien tuontia yhteisöön koskevan menettelyn osalta 7 päivänä toukokuuta 2001 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 896/2001 (EYVL L 126, s. 6). Niitä on asetuksen N:o 896/2001 32 artiklan säännösten nojalla sovellettu 1.7.2001 lähtien.

Kanteiden perustana olevat tosiseikat

29 Kantajat ovat Latinalaisesta Amerikasta peräisin olevien banaanien tuojia. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten (Italiassa ja London Fruitin osalta Yhdistyneessä kuningaskunnassa) rekisteröiminä perinteisinä toimijoina ne ovat saaneet kyseisiltä viranomaisilta alustavat yksilölliset viitemäärät vuodelle 1999. Ne ovat näin ollen voineet saada kolmansien maiden banaanien tuontitodistuksia vuoden 1999 kolmelle ensimmäiselle vuosineljännekselle.

30 Asian T-93/00 perustana olevat tosiseikat liittyvät vuoden 1999 neljänteen vuosineljännekseen. Tämän vuosineljänneksen osalta kantajat ovat esittäneet kansallisille toimivaltaisille viranomaisille tuontitodistushakemukset, jotka koskivat niiden alustavan yksilöllisen viitemäärän jäljellä olevaa osuutta. Niiden hakemukset on hyväksytty niihin kolmansien maiden banaanien tuonnille käytettävissä oleviin määriin asti, jotka on julkaistu yhteisöön tuotavien banaanien määrien vahvistamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien määrien osana vuoden 1999 neljänneksi vuosineljännekseksi annetun asetuksen (EY) N:o 1623/1999 muuttamisesta 20 päivänä elokuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1824/1999 (EYVL L 221, s. 6).

31 Kyseisten hakemusten sen osan osalta, jota ei ole voitu hyväksyä, kantajilla oli vielä käytettävissään mahdollisuus hakea tuontitodistuksia sille 308 978,252 tonnin määrälle perinteisiä AKT-banaaneja, joka oli vahvistettu banaanien tuontitodistusten antamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien määrien mukaisesti vuoden 1999 neljänneksi vuosineljännekseksi sekä uusien

hakemusten jättämisestä 17 päivänä syyskuuta 1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1998/1999 (EYVL L 247, s. 10). Ne ovat näin ollen hakeneet AKT-banaanien tuontitodistuksia niiden jäännösmäärien mukaisesti, jotka niillä oli käytettävissään asetuksen N:o 2362/98 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Tuontitodistukset niiden kunkin viitemäärän osalta myöntämättä oleville määrille jakautuivat seuraavasti:

Alessandrini Srl	KG	2 050
Anello, Gino di Anello Luigi & Cie Snc	KG	1 859
Arpigi Spa	KG	757
Bestfruit Srl	KG	2 637
Co-Frutta SpA	KG	209 392
Co-Frutta Soc.coop.arl	KG	30 207
Dal Bello SIFE Srl	KG	1 533
Frigofrutta Srl	KG	2 990
Garletti Snc	KG	4 419
London Fruit	KG	286 004

32 Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat 13.10.1999 myöntäneet kantajille AKT-banaanien tuontitodistukset koko näin haetulle määrälle.

33 Toistuneista yrityksistä huolimatta kantajat eivät ole onnistuneet hankkimaan AKT-banaaneja.

34 Tässä tilanteessa kantajat ovat 18.11.1999 vaatineet EY 232 artiklaan vedoten komissiota:

— toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta ne voisivat käyttää AKT-maista tapahtuvaa tuontia varten myönnetyt neljännen vuosineljänneksen todistukset Latinalaisen Amerikan maiden tai muiden kolmansien maiden banaanien tuonnissa;

— joka tapauksessa määräämään, että kyseessä oleviin todistuksiin liittyvät vakuudet vapautetaan, koska niitä ei käytetä ja koska niiden käyttämättä jättäminen ei johdu niiden haltijasta.

35 Koska kantajat eivät ole saaneet vastausta tähän vaatimukseen, ne ovat 22.12.1999 päivätyssä telekopiossaan kiinnittäneet komission huomion siihen, että kyseessä olevat todistukset vanhentuisivat 7.1.2000, ja ne ovat vaatineet komissiota ottamaan kantaa niiden vaatimuksiin.

36 Komissio on vastannut 26.1.2000 päivätyssä kirjeessään nro 02418 (jäljempänä 26.1.2000 päivätty kirje), joka on osoitettu kantajien edustajalle, seuraavaa:

"Olette 22.12.1999 päivätyssä kirjeessänne viitanneet vaikeuksiin, joita tietyt toimijat ovat kohdanneet käyttäessään vuoden 1999 neljännelle vuosineljännekselle erityisesti AKT-maiden banaanien tuontia varten myönnettyjä tuontitodistuksia.

On ensinnäkin todettava, että ongelmat ovat luonteeltaan pääasiassa kaupallisia ja tältä osin ne kuuluvat taloudellisten toimijoiden toimintaan. Esille tuotu ongelma koskee nimittäin liikekumppaneiden löytämistä tiettyjen tuotteiden — käsiteltävässä asiassa erityisesti AKT-maista peräisin olevien banaanien — ostamista ja kuljetusta varten. Vaikka tämä onkin valitettavaa, se tosiseikka, että asiakkaanne eivät ole voineet tehdä sopimuksia AKT-banaanien toimituksista, muodostaa osan kaupallisesta riskistä, jonka toimijat tavallisesti kantavat.

Lopuksi on huomautettava, että kyseiset vaikeudet koskevat ainoastaan tiettyjä tunnusmerkeiltään täsmentämättömiä toimijoita ja että komission puuttuminen asiaan voisi suosia kyseisiä toimijoita niiden muiden toimijoiden kustannuksella, jotka ovat kantaneet sopimiinsa velvollisuuksiin liittyvät riskit."

37 Kansalliset toimivaltaiset viranomaiset ovat lisäksi pidättäneet kantajien maksamat vakuudet katsottuaan, että kantajien kyseisten vakuuksien palauttamiselle esittämät perustelut eivät muodosta ylivoimaista estettä, joka on ainoa tilanne, jossa tällainen palautus on mahdollinen.

38 Asian T-46/01 perustana olevat tosiseikat liittyvät vuoden 2000 neljänteen vuosineljännekseen. Kunkin kantajan yksilöllisestä viitemäärästä käytettävissä olleet jäännösmäärät olivat tämän vuosineljänneksen osalta seuraavat:

Alessandrini Srl	KG	5 667
Anello, Gino Di Anello Luigi & Cie snc	KG	5 140
Arpigi Spa	KG	15 792
Bestfruit Srl	KG	7 290
Co-Frutta SpA	KG	236 746
Co-Frutta Soc.coop.arl	KG	80 301
Dal Bello SIFE Srl	KG	4 110
Frigofrutta Srl	KG	8 266
Garletti Snc	KG	7 329
London Fruit Ltd	KG	324 124

39 Koska kolmansien maiden banaaneja koskevat todistushakemukset ylittivät käytettävissä olevat määrät, tuontia varten vielä käytettävissä oleva määrä vuo-

den 2000 neljännelle vuosineljännekselle on vahvistettu banaanien tuontitodistusten antamisesta tariffikiintiöiden ja perinteisten AKT-banaanien mukaisesti vuoden 2000 neljänneksi vuosineljännekseksi ja uusien hakemusten jättämisestä 18 päivänä syyskuuta 2000 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1971/2000 (EYVL L 235, s. 10). Kyseisen asetuksen liitteen mukaan tuontitodistuksia voitiin vielä myöntää AKT-banaaneille 329 787,675 tonnin määrään asti.

40 Kantajat eivät ole hakeneet tuontitodistuksia AKT-maista peräisin oleville banaaneille.

41 Kantajat ovat 10.10.2000 vaatineet EY 232 artiklaan vedoten komissiota ensisijaisesti ryhtymään asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla ne saisivat kolmansien maiden banaanien tuontitodistukset niille myönnettyjen yksilöllisten viitemäärien jäljellä olevia osuuksia varten. Toissijaisesti ne ovat vaatineet komissiota korvaamaan menetetyn voiton, joka on seurannut mahdottomuudesta tuoda ja pitää kaupan näitä banaaneja.

42 Komissio ei ole kantajien edustajalle osoitetussa, 8.12.2000 päivätyssä kirjeessään AGR 030905 (jäljempänä 8.12.2000 päivätty kirje) suostunut näihin vaatimuksiin seuraavilla perusteilla:

"Olette 10.10.2000 päivätyssä kirjeessänne ilmoittaneet komissiolle tiettyjen toimijoiden vaikeuksista löytää banaaneja, jotta ne voisivat neljännellä vuosineljänneksellä hyödyntää kokonaisuudessaan viitemäärät, jotka niille on vuoden 2000 osalta annettu tuontia koskevan tariffikiintiöjärjestelmän yhteydessä.

Vaikeudet, joihin viittaatte, ovat luonteeltaan pääasiassa kaupallisia. On valitettavasti korostettava, että yhteisön lainsäädännössä ei anneta komissiolle mitään toimivaltaa tässä asiassa. Lisäksi tunnustatte tämän tilanteen, kun toteatte, että toimijat, joilla ei ole tavallisesti suhteita AKT-banaanien tuottajiin, ovat kohdanneet vaikeuksia hankkia kyseessä olevia tuotteita.

Toteatte myös, että edustamienne toimijoiden on mahdotonta käyttää kokonaisuudessaan niille myönnettyjä viitemääriä.

On täsmennettävä, että viitemäärät ovat oikeudelliselta kannalta vain toimijoiden käytettävissä olevia mahdollisuuksia, jotka määritellään niiden aikaisemman toiminnan perusteella yhteisön asetuksia soveltaen, ja ne antavat asianosaisille ainoastaan oikeuden esittää hakemuksia tuontitodistusten saamiseksi sitä varten, että ne voivat suorittaa kaupalliset toimenpiteet, joista ne ovat voineet sopia tuottajamaiden toimittajien kanssa.

On vielä lisättävä, että teidän komissiolle lähettämienne tietojen perusteella näyttää siltä, että vaikeudet, joihin viittaatte, eivät ole 'väliaikaisia' siten, että ne johtuisivat siirtymisestä vuotta 1999 edeltäneestä järjestelmästä nykyisin sovellettavaan järjestelmään. Komissio ei näin ollen voi ryhtyä vaatimiinne erityisiin toimenpiteisiin asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan perusteella."

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

43 Kantajat nostivat nyt käsiteltävänä olevat kanteet kannekirjelmillä, jotka on toimitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen asian T-93/00 osalta 19.4.2000 ja asian T-46/01 osalta 1.3.2001.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn näissä kahdessa asiassa.

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 15.10.2002 antamalla määräyksellä toisiinsa liittyvät asiat T-93/00 ja T-46/01 on asianosaisten kuulemisen jälkeen yhdistetty suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

46 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 24.10.2002 pidetyssä istunnossa.

47 Kantajat vaativat asiassa T-93/00, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 26.1.2000 päivätyn kirjeen

— määrää tästä toimesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta niille

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

48 Kantajat vaativat asiassa T-46/01, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 8.12.2000 päivätyn kirjeen

— määrää tästä toimesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta niille

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

49 Komissio vaati näissä kahdessa asiassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kumoamisvaatimukset tutkimatta tai toissijaisesti hylkää ne perusteettomina

— hylkää vahingonkorvausvaatimukset

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kumoamisvaatimukset

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

50 Asian T-93/00 osalta komissio katsoo, että 26.1.2000 päivätyllä kirjeellä ei ole mitään kantajiin kohdistuvia oikeusvaikutuksia ja näin ollen se ei voi olla kumoamiskanteen kohteena (asia C-395/95, Geotronics v. komissio, tuomio 22.4.1997, Kok. 1997, s. I-2271 ja asia T-81/97, Regione Toscana v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2889, 21 kohta).

51 Komissio huomauttaa, että 26.1.2000 päivätty kirje ei muuta kantajien oikeusasemaa selvästi. Kyseisessä 26.1.2000 päivätyssä kirjeessä ainoastaan täsmennetään, että kohdatut vaikeudet kuuluvat kaupalliseen riskiin, jolle kaikki toimijat asettavat itsensä alttiiksi. Sen tilanteen varalta, että 26.1.2000 päivätty kirje tulkittaisiin kantajien esittämien vaatimusten implisiittiseksi hylkäykseksi, komissio korostaa, että hylkäyspäätöksen on katsottu voivan olla kumoamiskanteen kohteena silloin, kun toimi, jonka tekemisestä toimielin on kieltäytynyt, olisi voitu riitauttaa EY 230 artiklan nojalla (ks. esim asia T-330/94, Salt Union v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, s. II-1475, 32 kohta).

52 Komissio väittää, että kantajat eivät olisi voineet riitauttaa mitään muuta sen tekemää toimea. Se toteaa, että jos se olisi antanut luonteeltaan yleisen säädöksen, joka olisi mahdollistanut kaikille asianosaisille uusien tuontien suorittamisen kolmansista maista, tällainen yleisesti sovellettava säädös olisi koskenut kantajia niiden objektiivisesti todettavan tuojan aseman takia ilman, että ne

olisivat kuitenkaan saaneet kyseistä toimea koskevaa asiavaltuutta (ks. esim. asia T-47/95, Terres Rouges ym. v. komissio, tuomio 9.4.1997, Kok. 1997, s. II-481, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat; asia T-168/95, Eridania ym. v. neuvosto, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. II-2245, 39, 43, 46 ja 51 kohta; asia T-194/95, Area Cova ym. v. neuvosto, määräys 8.7.1999, Kok. 1999, s. II-2271, 36 kohta ja sitä seuraavat kohdat ja asia T-11/99, Van Parys ym. v. komissio, määräys 15.9.1999, Kok. 1999, s. II-2653, 44, 45, 50 ja 51 kohta).

53 Komissio katsoo asetettujen vakuuksien palauttamisen osalta, että ainoastaan jäsenvaltiot ovat toimivaltaisia määrittelemään, onko kyseessä ylivoimainen este, ja kansallisella tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi asia mahdollisesti on saatettu, on aina mahdollisuus pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.

54 Kantajat väittävät, että 26.1.2000 päivätyllä kirjeellä on sitovia oikeusvaikutuksia. Kyseisellä toimella on hylätty niiden vaatimus siitä, että komissio toteuttaisi tarpeelliset toimenpiteet, jotta ne voisivat käyttää AKT-maista tapahtuvaa tuontia varten myönnetyt vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen todistukset Latinalaisen Amerikan maiden tai muiden kolmansien maiden banaanien tuonnissa. Kyseinen kieltäytyminen on vienyt kantajilta mahdollisuuden käyttää tuontitodistuksiaan. Se tosiseikka, että muut toimijat ovat olleet samassa tilanteessa, ei sulje pois sitä, että komission kieltäytyminen on voinut vaikuttaa kantajiin suoraan ja erikseen (yhdistetyt asiat T-79/96, T-260/97 ja T-117/98, Camar ja Tico v. komissio ja neuvosto, tuomio 8.6.2000, Kok. 2000, s. II-2193, 94—97 kohta).

55 Kantajat täsmentävät ottaneensa yhteyttä komissioon, jotta ne voisivat käyttää AKT-banaanien tuontitodistukset vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana kolmansien maiden banaanien tuontiin. Kantajat ovat istunnossa todenneet, että ne pyrkivät näin kolmansien maiden banaanien tuontitodistusten saamiseen täyteen viitemäräänsä asti tai asetettujen vakuuksien palauttamiseen, mutta ne jättivät kuitenkin komission valittavaksi tällaisen tuloksen saavuttamiseksi asetuksen N:o 404/93 2 artiklan d kohdan nojalla sovellettavat keinot.

56 Komissio katsoo myös asiassa T-46/01, että kumoamisvaatimus on jätettävä tutkimatta, koska 8.12.2000 päivätyllä kirjeellä ei ole edellä asiassa T-93/00 esitettyjä vastaavilla perusteilla mitään oikeusvaikutuksia, jotka olisivat omiaan muuttamaan kantajien oikeusasemaa.

57 Kantajat katsovat, että niiden kumoamisvaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi vastaavilla perusteilla kuin ne, jotka on esitetty asiassa T-93/00 kumoamisvaatimuksen tutkittavaksi ottamisen osalta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

58 Kumoamisvaatimusten tutkittavaksi ottamisen edellytysten arvioimiseksi on ensinnäkin tutkittava, ovatko 26.1. ja 8.12.2000 päivätyt kirjeet kantajille epäedullisia, ja seuraavaksi, onko kantajilla näitä toimia koskeva asiavaltuus.

59 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 230 artiklassa tarkoitettuja kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia tai päätöksiä ovat sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi (ks. asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231, 9 kohta).

60 Kaikki kirjeet, jotka yhteisön toimielin on lähettänyt vastauksena niiden vastaanottajien esittämiin vaatimuksiin, eivät sen sijaan ole EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettuja päätöksiä, joiden johdosta vastaanottajat voisivat nostaa kumoamiskanteen (asia C-25/92, Miethke v. parlamentti, mää-

räys 27.1.1993, Kok. 1993, s. I-473, 10 kohta; ks. myös asia T-83/92, Zunis Holding ym. v. komissio, tuomio 28.10.1993, Kok. 1993, s. II-1169, Kok. Ep. XIV, s. II-113, 30 kohta ja asia T-277/94, AITEC v. komissio, tuomio 22.5.1996, Kok. 1996, s. II-351, 50 kohta).

61 Erityisesti sellainen toimi ei ole epäedullinen, jolla komissio vain tulkitsee säädöstekstiä. Yhteisön toimielimen kirjallista mielipiteenilmausta ei voida pitää kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavana päätöksenä, koska sillä ei voi olla eikä sillä myöskään pyritä aikaansaamaan oikeusvaikutuksia (asia 133/79, Sucrimex ja Westzucker v. komissio, tuomio 27.3.1980, Kok. 1980, s. 1299; asia 114/86, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5289 ja asia 151/88, Italia v. komissio, määräys 17.5.1989, Kok. 1989, s. 1255). Oikeusvaikutuksia ei nimittäin tällaisessa tapauksessa synnytä komission esittämä asetuksen tulkinta, vaan asetuksen soveltaminen yksittäistapauksessa (em. asia Regione Toscana v. komissio, tuomion 23 kohta).

62 Asiassa T-93/00 kantajat ovat 18.11.1999 päivätyssä vaatimuksessaan korostaneet, että ne olivat vaarassa menettää lopullisesti kyseisen ajanjakson tuontitodistukset ja vastaavat yksilölliset viitemäärät tilanteessa, jossa oli mahdotonta hankkia AKT-banaaneja vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana. Ne ovat EY 232 artiklaan vedoten vaatineet komissiota ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin, joka mahdollistaisivat niille yhtäältä tuontitodistusten käyttämisen kolmansien maiden banaanien tuontiin vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana ja toisaalta kyseisen vuosineljänneksen tuontitodistuksiin liittyvien vakuuksien vapauttamisen.

63 Näin ollen on tulkittava 18.11.1999 päivätyn vaatimuksen tarkoittaneen pääasiassa sitä, että komissio toteuttaisi kantajien osalta toimenpiteitä asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan nojalla.

64 Komission 26.1.2000 päivätyssä kirjeessä hylätään tuontitodistuksiin liittyvä vaatimus sillä perusteella, että kantajien kohtaamat hankintavaikeudet ovat luonteeltaan pääasiassa kaupallisia ja koskevat ainoastaan tiettyjä toimijoita niin, että komission puuttuminen asiaan voisi suosia tiettyjä toimijoita muiden toimijoiden kustannuksella.

65 Komissio on tässä vastauksessaan kieltäytynyt käyttämästä toimivaltaansa päättää toimenpiteistä asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan nojalla. Komission kanta tällaisten toimenpiteiden toteuttamiseen on lopullisesti vahvistettu 26.1.2000 päivätyssä kirjeessä. Kirjeellä on siis sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajien etuihin muuttaen näiden oikeusasemaa selvästi. Tämän vuoksi kyseessä on epäedullinen toimi, joka voi olla kumoamiskanteen kohteena. Tässä 26.1.2000 päivätyssä kirjeessä ei sitä vastoin oteta kantaa kysymykseen vakuuksista. Näin ollen kumoamisvaatimuksella ei tämän kysymyksen osalta ole kohdetta.

66 Kantajilla on asiavaltuus, koska niille osoitettu 26.1.2000 päivätty kirje koskee niitä suoraan ja erikseen. Tästä seuraa, että kumoamisvaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi asiassa T-93/00.

67 Asian T-46/01 osalta on korostettava, että kantajat ovat 10.10.2000 päivätyssä kirjeessään EY 232 artiklan nojalla vaatineet komissiota myöntämään niille kolmansien maiden banaanien tuontitodistuksia ja korvaamaan niille aiheutuneen vahingon käyttäen "tarvittaessa" perusteena asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohtaa.

68 Komissio on 8.12.2000 päivätyssä kirjeessään kieltäytynyt hyväksymästä tällaista vaatimusta. Se on ilmoittanut ensinnäkin, ettei se ollut toimivaltainen ratkaisemaan luonteeltaan kaupallisia vaikeuksia; toiseksi, että yksilölliset viitemäärät antavat toimijoille vain oikeuden hakea tuontitodistuksia ja kolman-

neksi, että kantajan esittämiä vaikeuksia ei voida liittää siirtymiseen vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään, joten komissio ei voi soveltaa asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohtaa.

69 Kyseinen 8.12.2000 päivätty kirje on tulkittava kieltäytymiseksi käyttää toimivaltaa asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisista toimenpiteistä päättämiseen. Komission kanta tällaisten toimenpiteiden toteuttamiseen on lopullisesti vahvistettu tässä kirjeessä. Kirjeellä on siis sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajien etuihin muuttaen näiden oikeusasemaa selvästi. Tämän vuoksi kyseinen päätös on epäedullinen toimi, joka voi olla kumoamiskanteen kohteena.

70 Kantajilla on asiavaltuus, koska niille osoitettu 8.12.2000 päivätty kirje koskee niitä suoraan ja erikseen. Tästä seuraa, että kumoamisvaatimus voidaan ottaa tutkittavaksi myös asiassa T-46/01.

Pääasia

71 Kantajat vaativat 26.1.2000 päivätyn kirjeen kumoamista asiassa T-93/00 ja 8.12.2000 päivätyn kirjeen kumoamista asiassa T-46/01, ja ne esittävät kolme asetuksen N:o 2362/98 lainvastaisuuteen liittyvää kanneperustetta. Kyseiset kanneperusteet koskevat asetuksen N:o 404/93 rikkomista, omistusoikeuden ja taloudellisen vapauden periaatteen loukkaamista sekä syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista.

72 Lisäksi kantajat esittävät kummassakin asiassa kanteessaan perusteen, joka koskee asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan rikkomista.

Lainvastaisuusväitteinä esitettyjen kumoamisperusteiden tutkittavaksi ottaminen

— Asianosaisten lausumat

73 Komission mukaan asetuksen N:o 2362/98 kumoamisperusteita, jotka on esitetty lainvastaisuusväitteinä, ei voida ottaa tutkittavaksi. Se muistuttaa, että lainvastaisuusväite voidaan esittää ainoastaan, jos riidanalainen yksittäispäätös perustuu sääntöihin, joiden lainvastaisuuteen on vedottu (asia 32/65, Italia v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.7.1966, Kok. 1966, s. 563, Kok. Ep. I, s. 299 ja yhdistetyt asiat T-164/96—T-167/96, T-122/97 ja T-130/97, Moccia Irme ym. v. komissio, tuomio 12.5.1999, Kok. 1999, s. II-1477, 56 kohta).

74 Komissio korostaa, että 26.1.2000 päivätty kirje ja 8.12.2000 päivätty kirje eivät perustu asetuksen N:o 2362/98 säännöksiin, jotka kantaja on riitauttanut, eivätkä niihin asetuksen N:o 1637/98 säännöksiin, joita ne väittävät rikotun. Komissio väittää pääasiallisesti, että se on rajoittunut kirjeissään ilmoittamaan, että AKT-banaanien hankintaongelmat, joihin kantajat ovat vedonneet, kuuluvat kaupallisiin epävarmuustekijöihin ja ovat vailla yhteyttä asetuksiin N:o 1637/98 ja N:o 2362/98. Viitekauden vahvistamisella ja tariffikiintiöiden tarkastelemisella kokonaisuutena ei näin ollen ollut mitään vaikutusta kantajien kohtaamiin hankintavaikeuksiin. Jokainen kolmansien maiden banaanien tuoja olisi voinut joutua samanlaisiin vaikeuksiin myös edeltävän lainsäädännön aikana.

75 Kantajat väittävät olevan selvää, että 26.1.2000 ja 8.12.2000 päivätyt kirjeet perustuvat asetukseen N:o 2362/98. Kantajat ovat komissiolle osoittamassaan vaatimuksessa nimenomaisesti kyseenalaistaneet asetuksen N:o 2362/98 lainmukaisuuden siltä osin, kun siinä säädetään kolmansien maiden ja AKT-maiden tariffikiintiöiden tarkastelemisesta kokonaisuutena. Komissio on niiden mukaan 26.1.2000 ja 8.12.2000 päivätyissä kirjeissään pitäytynyt asetuksen N:o 2362/98 suppeassa soveltamisessa katsoessaan, että kantajien vaikeudet olivat puhtaasti kaupallisia.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

76 EY 241 artikla on ilmaus yleisestä periaatteesta, jonka mukaan jokaisella on oikeus riitauttaa toimielinten aiemmin toteuttamien, riidanalaisen päätöksen oikeudellisena perustana olevien toimenpiteiden pätevyys — vaikka ne eivät muotonsa puolesta olisikaan asetuksia — saadakseen kumotuksi häntä suoraan ja erikseen koskevan päätöksen, jollei hänellä ollut oikeutta EY 230 artiklan perusteella nostettavalla suoralla kanteella riitauttaa näitä toimenpiteitä, joiden vaikutukset näin ulottuvat häneen, mutta joiden kumoamista hän ei ole voinut vaatia (asia 92/78, Simmenthal v. komissio, tuomio 6.3.1979, Kok. 1979, s. 777, 39 kohta).

77 Koska EY 241 artiklan tarkoituksena ei ole mahdollistaa sitä, että asianosainen voisi kiistää minkä tahansa luonteeltaan yleisen säädöksen sovellettavuuden minkä tahansa kanteen tueksi, yleistä säädöstä, jonka lainvastaisuuteen vedotaan, on voitava soveltaa joko välittömästi tai välillisesti kanteen kohteena olevaan asiaan, ja kanteen kohteena olevan yksittäispäätöksen ja kyseisen yleisen säädöksen välillä on oltava välitön oikeudellinen yhteys (asia 21/64, Macchiorlati Dalmas e Figli v. korkea viranomainen, tuomio 31.3.1965, Kok. 1965, s. 227, 245; em. asia Italia v. neuvosto ja komissio, s. 594 ja yhdistetyt asiat T-6/92 ja T-52/92, Reinarz v. komissio, tuomio 26.10.1993, Kok. 1993, s. II-1047, 57 kohta).

78 Käsiteltävässä asiassa lainvastaisuusväitteinä esitetyissä kumoamisperusteissa vaaditaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pääasiallisesti toteamaan, että komissio on asetusta N:o 2362/98 antaessaan ylittänyt niiden toimivaltuuksien rajat, jotka neuvosto on sille antanut asetuksen N:o 404/93, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1637/98, 19 artiklan mukaisesti kyseisen asetuksen yksityiskohtaisten soveltamissääntöjen vahvistamista varten. Täsmällisemmin sanoen kantajat kiistävät komission asetuksessa N:o 2362/98 suorittamien valintojen lainmukaisuuden viitekauden määrittelyn ja tariffikiintiöiden hallinnointitavan osalta.

79 Kyseiset 26.1.2000 ja 8.12.2000 päivätyt kirjeet eivät kuitenkaan perustu oikeudellisesti asetuksen N:o 2362/98 riidanalaisiin säännöksiin, vaan — kuten edellä on todettu — ne on tulkittava kieltäytymisiksi niiden oikeuksien käyttämisestä, jotka komissiolle on annettu asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdassa. Kantajien väite, jonka mukaan niille vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana aiheutuneet AKT-banaanien hankintavaikeudet johtuivat asetuksen N:o 2362/98 antamisesta, ei aseta tätä johtopäätöstä kyseenalaiseksi asiassa T-93/00. Vaikka tällainen seikka voisi nimittäin mahdollisesti sallia syyyhteyden osoittamisen kantajien esittämän vahingon ja asetuksen N:o 2362/98 välillä vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä, sen perusteella ei voida päätellä, että mainitun asetuksen ja 26.1.2000 päivätyn kirjeen eli asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohtaan perustuvan päätöksen välillä olisi välitön oikeudellinen yhteys.

80 Lisäksi, kuten komissiolla on ollut aihetta korostaa, 26.1.2000 päivätty kirje perustuu todellisuudessa pääasiallisesti siihen, että vahinko, johon kantajat vetoavat, on aiheutunut välittömästi niiden vaikeuksista hankkia AKT-banaaneja vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana. Samoin 8.12.200 päivätty kirje asiassa T-46/01 perustuu vastaaviin näkökohtiin, koska komissio on katsonut, että kantajille aiheutuneet vaikeudet olivat luonteeltaan kaupallisia.

81 Koska kantajat eivät näin ollen ole osoittaneet välitöntä oikeudellista yhteyttä 26.1.2000 ja 8.12.2000 päivättyjen kirjeiden ja niiden asetuksen N:o 2362/98

säännösten välillä, joiden lainvastaisuuteen ne vetoavat, asioissa T-93/00 ja T-46/01 esitetyt lainvastaisuusväitteet on jätettävä tutkimatta.

Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan rikkomista koskeva kanneperuste

— Asianosaisten lausumat

82 Kantajat väittävät, että asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaan komissiolla oli velvollisuus ottaa huomioon AKT-banaanien hankkimista koskeva käytännön mahdottomuus ja sallia niille kolmansien maiden banaanien tuonti niiden yksilöllisten viitemäärien rajoissa.

83 Komissio katsoo asian T-93/00 osalta, että tämä kanneperuste on jätettävä tutkimatta, koska kantajat eivät yhtäältä ole nimenomaisesti vaatineet asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan soveltamista ja koska ne eivät toisaalta ole esittäneet seikkoja, jotka osoittavat, että niille on aiheutunut haittaa asetuksen N:o 2362/98 voimaantulon johdosta.

84 Komissio väittää näissä kahdessa asiassa varsinaisen asiakysymyksen osalta pääasiallisesti, että sen käytössä olleiden tietojen perusteella ja kantajien toimitettavaksi kuuluneiden tarkempien tietojen puuttuessa sillä ei varmasti ollut velvollisuutta toteuttaa asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisia erityisiä toimenpiteitä.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

85 Ensinnäkin on hylättävä komission asiassa T-93/00 esittämät väitteet asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan rikkomista koskevan kanneperusteen tutkittavaksi ottamisen osalta. Kuten edellä on todettu, 26.1.2000 päivätty kirje on kantajien 18.11.1999 päivätyn vaatimuksen valossa tulkittava komission niiden oikeuksien käyttämistä koskevaksi kieltäytymiseksi, jotka sille on annettu asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdassa.

86 Toiseksi on muistettava, että asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdassa mahdollistetaan komissiolle sellaisten "tarpeellisten erityisten toimenpiteiden" toteuttaminen, jotka helpottavat siirtymistä vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään. Harkittaessa tämän säännöksen mukaisten siirtymätoimenpiteiden toteuttamisen tarpeellisuutta komissiolla on laaja toimivalta, jota se käyttää asetuksen 27 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on siis valvottava komission toimenpiteen tai toimimatta jättämisen laillisuutta tämän säännöksen yhteydessä, tämän valvonnan laajuus ulottuu vain ilmeisen arviointivirheen tapahtumisen tutkimiseen (ks. niiden siirtymäsäännösten osalta, jotka liittyvät siirtymiseen kansallisista järjestelmistä banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn ja joista on säädetty asetuksen N:o 404/93 30 artiklassa, asia C-68/95, T. Port, tuomio 26.11.1996, Kok. 1996, s. I-6065, 38—39 kohta).

87 Asiassa T-93/00 on tutkittava, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se on 26.1.2000 päivätyssä kirjeessään kieltäytynyt toteuttamasta asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan nojalla tarvittavia erityisiä toimenpiteitä helpottaakseen kantajien kohtaamia vaikeuksia, jotka johtuivat siirtymisestä vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään.

88 Tältä osin on aluksi todettava, että asetukseen N:o 2362/98, jolla komissio on täsmentänyt vuoden 1999 järjestelmän yksityiskohtaiset soveltamissäännöt, sisältyy V osasto, jossa on erityisesti käsitelty siirtymäsäännöksiä. Mainitun asetuksen 28—30 artiklassa annetaan siten useita vuoteen 1999 sovellettavia sääntöjä, jotta voitaisiin helpottaa siirtymistä vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään. Kun otetaan tämä seikka huomioon, nyt käsiteltävänä oleva asia eroaa niistä asioista, jotka liittyvät siirtymiseen kansallisista järjestelmistä banaanialan yhteiseen markkinajärjestelyyn asetuksella N:o 404/93, johon ei sisältynyt mitään yksityiskohtaisia siirtymäsäännöksiä (em. asia T. Port sekä julkisasiamies Elmerin kyseisessä asiassa esittämä ratkaisuehdotus, Kok. 1996, s. I-6068, 26 kohta). Asetuksen N:o 2362/98 V osaston säännöksistä huolimatta väliaikaiset vaikeudet, joita voi aiheutua banaanin yhteisen markkinajärjestelyn muuttamisen yhteydessä, voidaan periaatteessa selvittää soveltamalla asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaista kohtuuttomien tilanteiden järjestelmää (asia T-18/99, Cordis v. komissio, tuomio 20.3.2001, Kok. 2001, s. II-913, 78 kohta).

89 Lisäksi asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan tarkoituskin edellyttää, että kyseessä olevien toimijoiden esittämät vaikeudet liittyvät suoraan vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään siirtymiseen ja etteivät ne ole aiheutuneet näiden toimijoiden huolellisuuden puutteesta.

90 Käsiteltävässä asiassa on ilmeistä, että vaikeudet, jotka 18.11.1999 ovat saaneet kantajat vaatimaan komission toimia, eivät johtuneet suoraan vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään siirtymisestä, vaan ne aiheutuivat kantajien kyvyttömyydestä hankkia AKT-banaaneja vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana. On nimittäin selvää, että huolimatta tiettyjen kantajien suorittamista yrityksistä ne eivät ole kyenneet löytämään liikekumppaneita, jotka olisivat olleet valmiita toimittamaan niille AKT-banaaneja.

91 Komissio ei ole tällaisissa olosuhteissa tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se on 26.1.2000 päivätyssä kirjeessään arvioinut, että kyseinen tilanne "koski liikekumppaneiden löytämistä tiettyjen tuotteiden — käsiteltävässä asiassa erityi-

sesti AKT-maista peräisin olevien banaanien — ostamista ja kuljetusta varten" ja "muodosti osan kaupallisesta riskistä, jonka toimijat tavallisesti kantavat".

92 Vaikka kantajien perustelut voitaisiin ymmärtää niin, että niiden mukaan mahdottomuus löytää liikekumppaneita johtui vuoden 1999 järjestelmään siirtymisestä, on kuitenkin niin, etteivät kantajat ole oikeudellisesti riittävällä tavalla osoittaneet, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen kieltäytyessään hyväksymästä niiden vaatimusta asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisista toimenpiteistä.

93 Asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan rikkomista koskeva kanneperuste on näin ollen hylättävä perusteettomana. Tästä seuraa, että asiassa T-93/00 kumoamisvaatimuksen tueksi esitetyt kaikki kanneperusteet ja väitteet on hylättävä.

94 Asiassa T-46/01 on tutkittava, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se on 8.12.2000 päivätyssä kirjeessään kieltäytynyt toteuttamasta asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan mukaisia tarvittavia erityisiä toimenpiteitä helpottaakseen kantajien kohtaamia vaikeuksia, jotka johtuivat siirtymisestä vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään.

95 Asian T-93/00 perusteena olleista seikoista poiketen kantajat eivät ole käytettävissä olleiden kolmansien maiden banaanien määrän loppumisen ja asetuksen N:o 1971/2000 antamisen jälkeen yrittäneet saada komissiolta AKT-banaanien tuontitodistuksia vuoden 2000 neljännelle vuosineljännekselle, vaan ne ovat suoraan osoittaneet 10.10.2000 komissiolle EY 232 artiklassa tarkoitetun toi-

mintavaatimuksen, jotta komissio sallisi niiden ryhtyä tuomaan kolmansien maiden banaaneja täyteen viitemääräänsä asti. On myös näytetty toteen, että kantajat eivät ole yrittäneet solmia kaupallisia suhteita AKT-banaanien toimittajien kanssa mahdollistaakseen banaanien hankkimisen vuoden 2000 neljännen vuosineljänneksen aikana.

96 Komissio on tällaisissa olosuhteissa voinut harkintavaltansa rajoja ylittämättä katsoa, että kantajien esittämien vaikeuksien syynä ei ollut siirtyminen vuoden 1993 järjestelmästä vuoden 1999 järjestelmään, vaan vaikeudet olivat luonteeltaan pääasiallisesti kaupallisia, koska kantajat olivat päättäneet olla toimimatta vuoden 2000 neljännen vuosineljänneksen aikana.

97 Näin ollen asetuksen N:o 404/93 20 artiklan d kohdan rikkomista koskeva kanneperuste on perusteeton asiassa T-46/01. Tästä seuraa, että asiassa T-46/01 kumoamisvaatimuksen tueksi esitetyt kaikki kanneperusteet ja väitteet on hylättävä.

Vahingonkorvausvaatimukset

Asianosaisten lausumat

98 Kantajat väittävät, että komissio on vahingollisia seurauksia aiheuttaen toiminut lainvastaisesti, kun se on säätänyt asetuksessa N:o 2362/98 kolmansien maiden

tariffikiintiöiden yhdistetystä hallinnoinnista AKT-tariffikiintiön kanssa ja erityisesti viitemäärien tarkastelemisesta kokonaisuutena ja kun se on jättänyt toteuttamatta sopivia toimenpiteitä tästä aiheutuneiden seuraamusten korjaamiseksi. Ne katsovat, että yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytykset ovat täyttyneet.

99 Kantajat korostavat ensinnäkin, että komissio on asetuksen N:o 2362/98 antaessaan rikkonut asetusta N:o 404/93 ja loukannut omistusoikeuden, taloudellisen vapauden sekä syrjintäkiellon periaatteita.

100 Kantajat arvioivat toiseksi kärsineensä vahinkoa, koska ne eivät ole voineet täysin käyttää viitemääriään ja tuontitodistuksiaan vuosien 1999 ja 2000 neljänsien vuosineljännesten osalta. Vahinko muodostuu menetetystä voitosta, joka voidaan laskea kolmansien maiden tuontitodistusten kaupallisen arvon, joka on 300 Italian liiraa (ITL)/kilo, perusteella. Kun tämä summa kerrotaan kantajille myönnetyissä tuontitodistuksissa, joita ei ole voitu käyttää, olevalla määrällä, vahinko on asiassa T-93/00 yhteensä 162 554 400 ITL. Saman menetelmän mukaisesti kantajat arvioivat asiassa T-46/01 kokonaisvahingokseen 208 429 500 ITL.

101 Kolmanneksi kantajat väittävät syy-yhteyden osalta, että ne olisivat voineet saada kolmansien maiden banaanien tuontitodistuksia, jos komissio ei olisi toteuttanut lainvastaisia toimenpiteitä asetuksen N:o 2362/98 yhteydessä.

102 Komissio kiistää nämä väitteet.

103 Komissio korostaa ensinnäkin, että sitä ei voida arvostella mistään lainvastaisesta toiminnasta.

104 Se kiistää toiseksi väitetyn vahingon todellisuuden. Menetettyä voittoa voitaisiin katsoa syntyneen ainoastaan siinä tapauksessa, että kantajat olisivat osoittaneet, että banaanimäärät, joille ne ovat pyytäneet todistuksia, olisivat tuottaneet niille hyödyn, joka vastaa tuontitodistusten määrää.

105 Kolmanneksi AKT-banaanien hankintavaikeuksien ja asetuksesta N:o 2362/98 seuranneiden muutosten välillä ei ole mitään syy-yhteyttä. Kantajat olisivat aivan hyvin voineet kohdata samankaltaisia vaikeuksia vuoden 1993 järjestelmän aikana.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

106 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisö on vastuussa vahingosta ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981, 16 kohta ja asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 68 kohta).

107 Mikäli yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisedellytyksistä ei täyty, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan ilman, että on tarpeen

tutkia muita edellytyksiä (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 81 kohta).

108 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että syy-yhteyttä koskeva edellytys ei täyty. Asiassa T-93/00 väitetyn vahingon syy liittyy nimittäin siihen, että kantajat eivät ole pystyneet hankkimaan AKT-banaaneja vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana. Asiassa T-46/01 kantajien esittämä menetetty voitto johtuu suoraan niiden huolellisuuden puutteesta. Ne eivät ole pyrkineet saamaan AKT-banaanien tuontitodistuksia vuoden 2000 neljännelle vuosineljännekselle asetuksen N:o 1971/2000 mukaisilla edellytyksillä, kun kolmansien maiden banaanit olivat loppuneet. Vuoden 1999 neljännen vuosineljänneksen aikana aiheutuneista ongelmista huolimatta ne eivät myöskään ole pyrkineet luomaan suhteita AKT-banaanien toimittajiin vuoden 2000 aikana pystyäkseen suorittamaan hankintoja kyseisen vuoden neljännen vuosineljänneksen aikana.

109 Koska yksi yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytyksistä ei ole täyttynyt, vahingonkorvausvaatimukset asioissa T-93/00 ja T-46/01 on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

110 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanteet yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01 hylätään.**

2) **Kantajat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut yhdistetyissä asioissa T-93/00 ja T-46/01.**

García-Valdecasas Lindh Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 2003.

H. Jung
kirjaaja

R. García-Valdecasas
viidennen jaoston puheenjohtaja